

ERDOĞAN TOPRAK

HAFTALIK DEĞERLENDİRME

RAPORU

12 MART 2023

TÜRKİYE VE DÜNYA GÜNDEMİ

12 MART 2023

SICAK GÜNDEM

1. Türkiye'nin uluslararası uyuşturucu trafiğinin en önemli küresel geçiş noktalarından birisi haline geldiğini içeren Birleşmiş Milletler Narkotik Kontrol Kurulu'nun 2022 Raporu, ülkemizin saygınlığı ve uluslararası alandaki algısı açısından son derece üzücüdür!
2. 250 gramlık ramazan pidesi 5 TL iken bu yıl yaklaşan ramazan öncesi açıklanan pide fiyatı 10 TL! Enflasyonun yüzde 55'e gerilediğini iddia eden iktidarın bu söylemine karşılık pideye yapılan yüzde 100 zam, temel gıdası ekmek olan milyonların açlıkla test edilmesidir!

İÇ POLİTİKA

3. 14 Mayıs, Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında bir dönüm noktasıdır. Ülkemizin dört bir yanında geleceğine umutla bakan milyonların oylarıyla tarihte yeni bir milat yazılacaktır. Tüm dünya Türkiye'de yeni bir dönemin ilanına tanık olacaktır!
4. Türkiye; Uluslararası Demokrasi, Özgürlük, İnsan Hakları Kuruluşu Freedom Hoes'ın 'Dünyada Özgürlük 2023' raporunda, 195 ülke arasında 'Özgür Olmayan Ülkeler' kategorisinde yer aldı. Demokrasi liginin en alt sıralarına geriledi!

EKONOMİ

5. İşsizlik yüzde 9,7 ile yeniden tek haneli rakamlara indi. İşsiz sayısı bir önceki aya göre 166 bin kişi azaldı. Buna karşılık atıl işgücü olarak nitelendirilen geniş tanımlı işsizlik artış göstererek yüzde 22'ye yükseldi. 15-24 yaş arası genç işsizler yüzde 20'yi aştı!
6. Kamu bankaları tarafından depremzedelere yönelik olarak başlatılan 'düşük faizli özel ihtiyaç kredisi' kampanyasında, düşük faiz vaadi 72 saatte yüzde 60 artırıldı! Yüzde 0,99 olarak açıklanan faiz oranı üç günde yüzde 1,59'a yükseltildi!
7. Suudi Arabistan Kalkınma Fonu'nun Merkez Bankası'na 5 milyar dolarlık 'mevduat' yatırmasına ilişkin anlaşma imzalandı. Azerbaycan Devlet Petrol Fonu Sofaz, 1 milyar euroluk mevduat hesabının vadesini uzattı. Seçim amaçlı finansal dış destekler devrede!

TARIM

8. Gübre ve mazot desteği ödemeleriyle ilgili uygulamada tam bir kaos ve kargaşa yaşanırken, desteğin 70 ilde aynı, deprem bölgesindeki 11 ilde ise nakdi olarak ödenmesi mağduriyetleri zirveye çıkarttı!

DIŞ POLİTİKA

9. Rusya'nın aracılığıyla Türkiye-Suriye arasında başlatılan normalleşme müzakerelerinde, Esad'ın ısrarı ve İran'ın devreye girmesiyle müzakereler 'dörtlü formata' dönüştü ve müzakerelerde İran'ın da yer alacağı açıklandı!
10. ABD Genelkurmay Başkanı ve Savunma Bakanının aynı günlerde Suriye ve Irak'ı ziyaret etmeleri, buradaki Amerikan güçlerinin geri çekilmeyeceğini ifade etmeleri, ABD'nin yeni bir stratejiye yöneldiğini ve petrol bölgesini boş bırakmayacağını gösteriyor!

1. Birleşmiş Milletler Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu (International Narcotic Control Board-INCB), 9 Mart'ta yayınladığı 2022 Raporunda; Türkiye'nin kokain, eroin, esrar, metamfetamin vb. birçok uyuşturucunun Ortadoğu ve Avrupa pazarlarına ulaştırılmasında küresel merkez ve geçiş noktası haline geldiği, vurgulanıyor.

Türkiye'nin uluslararası uyuşturucu trafiğinin en önemli küresel geçiş noktalarından birisi haline geldiğini içeren Birleşmiş Milletler (BM) Narkotik Kontrol Kurulu'nun 2022 Raporu ülkemizin saygınlığı, uluslararası alandaki algısı açısından son derece üzücüdür.

- ✓ Türkiye'nin küresel uyuşturucu ticareti ve pazarlanmasında ana aktörlerden birisi olduğunun 160 sayfalık BM raporunda geniş şekilde yer alması, iktidarın uyuşturucuyla mücadele söylemlerinin tam aksini yansıtmaktadır.

Ülkemizin uluslararası uyuşturucu baronlarının, sanal bahisçilerin küresel suç örgütleri ve mafya yapılanmalarının adresi haline gelmesi, yasa dışı güçlerin mücadele ve silahlı çatışmalarının aleni şekilde sokaklara taşması gündelik sıradan olaylar haline geldi.

BM uyuşturucu raporunda, Güney Amerika'dan Türkiye'ye yönelik kokain trafiğinin büyük miktarlara ulaştığı gerek Ekvador, Panama, Brezilya, Kolombiya gibi ülkelerden Türkiye'ye sevk edilen konteynerlerde gerekse Aliğa, Mersin, Derince vb. varış limanlarında ele geçirilen kokainlerin yakalanamayan uyuşturucunun miktarı konusunda endişeleri büyüttüğü kaydediliyor.

Kokainin yanı sıra küresel eroin kaçakçılığının yarısından fazlasının Türkiye üzerinden Balkan rotasıyla Avrupa'ya ulaştırıldığı, 2020'de COVID19 pandemisiyle uygulanan kısıtlamaların uyuşturucu miktarında düşüşe yol açmasına karşılık 2021'den itibaren başta eroin ve kokain olmak üzere uyuşturucu ticaretinin salgın öncesi seviyelere geldiği belirtiliyor. BM raporundaki rakamlara göre 2019'da 13,2 ton eroinin yakalandığı Türkiye'de 2021 yılında bu miktarın yüzde 70 artışla 22,2 tona çıktığına dikkat çekilirken, Türkiye'nin metamfetamin kaçakçılığının ana rotalarından birisi konumuna geldiği, 2019'da 1 ton metamfetamin yakalanırken, 2020 yılında bu miktarın 4,1 tona, 2021 yılındaysa 5,5 tona ulaştığı kaydedildi.

- ✓ İstanbul Havalimanı kargo terminalinde ve Türkiye sınır kapılarında 2022'nin ilk yarısında yakalanan metamfetamin ise 1018 tona ulaştı.

Türkiye'de başta metamfetamin olmak üzere uyuşturucu kullanımındaki artışın 'halk sağlığı için büyük bir tehdit haline geldiği, uyuşturucudan ölümlerin hızla arttığı' belirtildi. Bunda 'daha kolay ulaşılan, daha ucuz, sentetik uyuşturucu kullanımındaki yükselişin etkili olduğuna' dikkat çekiliyor.

Ülkemizin, dünya uyuşturucu ticaretinin ana aktörlerinden birisi olarak anılması, küresel uyuşturucu trafiğinin en önemli geçiş noktası haline geldiğinin BM raporuyla tespit edilerek ve dünyaya duyurulmasında en büyük etken **İKTİDARIN MÜCADELEDEKİ YETERSİZLİĞİDİR.**

2. Geçen yıl 250 gramlık ramazan pidesi 5 TL iken bu yıl yaklaşan ramazan öncesi açıklanan pide fiyatı 10 TL! Resmi enflasyonun yüzde 55'e gerilediğini iddia eden iktidarın bu söylemine karşılık pideye yapılan yüzde 100 zam, temel gıdası ekmek olan milyonların açlıkla test edilmesidir. Asgari ücretli 4 kişilik bir ailenin iftar sofrasında ramazan pidesi erişilmez olacak!

23 Mart'tan itibaren başlayacak Ramazan'a on gün kala iftar sofralarının vazgeçilmezi ramazan pidesinin yüzde 100 zamlanması, dar gelirli geniş kesimlerin pideyi sadece fırın vitrinlerinde izlemesine neden olacak. Geçen yıl 250 gramlık ramazan pidesinin fiyatı 5 TL iken, bu yıl 300 gramlık pidenin fiyatının 10 TL'ye yükseltilmesi, geleneksel ramazan pidesinin 'tadımlık' olacağını ya da pek çok ailenin ramazan pidesine erişemeyeceğini gösteriyor. Asgari ücretli 4 kişilik bir aile ramazan boyunca kişi başına bir pide tüketse, günlük 40 TL ve ramazan boyunca 30 günde 1200 TL'yi sadece pideye ayırmak zorunda. Daha kalabalık ailelerin pideye ayıracakları bütçe ise 1500-2000 TL'ye kadar çıkabilecek.

Normal ekmek fiyatı yılbaşında yüzde 50 zamlarla 5 TL'ye çıkarken, simit fiyatı ise geçen aydan bu yana 7,5 TL oldu. Yoksul, dar gelirli ailelerin ağırlıklı gıdası olan ekmek, simit ve şimdi de ramazan pidesi fiyatlarının ulaştığı tutarlar, insanların en temel gıda ihtiyaçlarını karşılamakta bile zorlandıklarını, ekmeğin, simidin, pidenin yanında tüketilecek çay, peynir vb. katkıların ise lüks haline geldiğini ortaya koyuyor.

Fırıncılar Esnaf Odası doğal olarak un, elektrik, doğalgaz, su, işçilik, kira, nakliye ve girdi fiyatlarındaki artışların üç haneli olduğunu, yüzde 55 olarak açıklanan resmi enflasyonun gerçeklerle bağdaşmadığını belirterek ramazan pidesine yüzde 100 zam yapılmasının kaçınılmaz hale geldiğini savunuyor.

- ✓ Dünya Bankası sıralamasında, **gıda enflasyonunda dünya beşincisi** olan Türkiye, aylardır gıda fiyat artışlarında zirvedeki yerini koruyor.

İktidar artık göstermelik etiket denetimlerini, market zincirlerini suçlayıp yüklü para cezaları kesmeyi gündeminden çıkartarak bir kenara bıraktı. İnsanların gıdaya erişim sorunu gittikçe ağırlaşırken, ne yapacağını bilmez haldeki iktidar bir hafta önce domates ihracatına getirdiği yasağı, domates üreticilerinin ve ihracatçıların protestoları üzerine geçen hafta iptal etti. Et fiyatlarına yüzde 30 daha zam yapıldı ve kıymanın, kuşbaşı etin kilosu kasaplarda, şarküterilerde 300 TL'ye dayandı. Et ve Süt Kurumu satış mağazaları önünde binlerce kişi, sabahın karanlığında daha ucuza et alabilmek için kuyruğa giriyor.

Deprem bölgesinde durumun çok daha vahim olduğu, yardımların yavaşlamaya başladığı, çadır sorununun hala çözülemediği, başta su olmak üzere temel ihtiyaçların karşılanmasında ciddi sıkıntıların yaşandığı bizzat sahada ziyaretlerdeki gözlem ve tespitlerimiz. 6 Şubat'tan bu yana geçen yaklaşık 1,5 ayda en temel sorunların çözümündeki yetersizlik ve organizasyonsuzluklar devam ediyor. **İktidarın en başta halkın temel gıdaya makul fiyatlarla erişimini sağlamak için acil önlemler alması elzem hale gelmiştir!**

3. 14 Mayıs, Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında bir dönüm noktasıdır. Türkiye Baharının başlangıcı, bahar bayramıyla birlikte doğanın coşması gibi ülkemizin dört bir yanında yüzü gülen, geleceğine umutla bakan milyonların oylarıyla tarihte yeni bir milat yazılacaktır. Sandıkların çiçek açmasıyla tüm dünya Türkiye’de yeni bir dönemin ilanına tanık olacaktır!

Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 10 Mart’ta imzaladığı ‘seçimlerin güncellenmesi’ kararı aynı gün mükerrer resmi gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe girdi. **Yüksek Seçim Kurulu** (YSK) da kararın resmi gazetede yer almasının ardından toplanarak Cumhurbaşkanı seçiminin ilk turunun ve milletvekili genel seçiminin 14 Mayıs 2023’te yapılmasını onayladı. YSK Başkanı Ahmet Yener Cumhurbaşkanı seçiminin ikinci tura kalması durumunda ise 28 Mayıs tarihinin belirlendiğini duyurdu.

Şimdi YSK tarafından seçmen kütüklerinin güncellenmesi, ikamet taşınması, aday listelerinin siyasi partilerce YSK’ya teslimi, itirazların karara bağlanması, adaylıkların kesinleştirilmesi vb. süreçler için YSK seçim takvimini ilan edecek.

14 Mayıs seçimleri; Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında Türkiye’nin önünde yıllardır en büyük özleme dönüşen daha çok demokrasi, özgürlük, adalet, liyakatin yanında, toplumsal barış ve huzurun, refahı eşit ve adilce paylaşmanın dönüm noktasıdır. Türkiye, son beş yılda otokrat tek adam yönetimiyle ülkenin üzerine kâbus gibi çöken baskıcı bir rejimin karanlığından, 21 yıllık bir iktidarı sandıkta, milyonların oyuyla sonlandırarak değişimin yolunu açacak.

6 Şubat depreminin ülkemize ve halkımıza yaşattığı derin acı ve yıkımın yaralarının süratle ve şefkatle sarılması, baharın coşkusuyla canlanması, toprağın yeşermesi gibi 14 Mayıs Türkiye Baharı ile sandıklar çiçek açacak. Ülkenin dört bir yanındaki insanlarımızın umutları yeniden yeşerip, güçlenecek. Herkesin yüzünün geleceği, gençlerimizin, kadın ve çocuklarımızın en içten heyecanlarının her alanda karşılık bulacağı bir dönüşümün, değişimin kapısı 14 Mayıs’ta ardına kadar açılacak.

Türkiye siyasi tarihinde benzeri yaşanmamış bir tarihsel-toplumsal-siyasal uzlaşmanın, ortak akıl ve ortak ilkelerle-değerler üzerinde bir araya gelmenin ete kemiğe bürünmüş, en somut hali olan Millet İttifakı, 14 Mayıs seçiminde halkımızın oylarıyla iktidar olacaktır.

- ✓ Kanımca Millet İttifakı’nın 13. Cumhurbaşkanı Adayı Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu, seçimi ilk turda seçmenin en yüksek oyu ve tercihiyle kazanacaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde anayasayı değiştirerek tek adam ve parti devletine son verip, güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçişin, aydınlığa çıkışın, demokrasi ve özgürlük yolunu açmanın gerektirdiği sayısal çoğunluk Millet İttifakı’nın olacaktır. **Yurttaşlarımız, ikinci yüzyılına giren Cumhuriyetimizin kendilerine sağladığı demokratik hak ve özgürlükleri ellerinden almak isteyenlere karşı demokrasi ve Cumhuriyete sonuna kadar sahip çıkacağını, tüm dünyaya ilan edecektir!**

4. Uluslararası Demokrasi, Özgürlük, İnsan Hakları Kurulu Freedom Houes'ın 'Dünyada Özgürlük 2023' raporunda Türkiye, 195 ülke arasında 'Özgür Olmayan Ülkeler' kategorisinde yer aldı. Libya, Nikaragua, Güney Sudan, Tanzanya'dan sonra dünyada özgürlüklerin en çok gerilediği 5'inci ülke Türkiye! 2018'e kadar 'Kısmen Özgür Ülkeler' kategorisindeki Türkiye, demokrasi liginin en alt sıralarına geriledi!

1973'ten bu yana 50 yıldır yayınladığı 'Dünyada Özgürlük' raporlarında ülkeleri demokrasi, hukuk devleti, temel hak ve özgürlükler, siyasi haklar, iktidarların yargısal denetimi vb. kriterle değerlendiren Freedom House'ın 2023 raporunda Türkiye, yine 'Özgür Olmayan Ülke' kategorisinde yer aldı.

Türkiye, son beş yıldan bu yana dünyadaki 195 ülkeyi kapsayan demokrasi ve özgürlükler sıralamasında hızla alt sıralara geriliyor. Bu yıl da yine geri kalmış, darbelerin yaşandığı, dikta ya da otokrasiyle yönetilen, yargının bağımsız olmadığı, kadın haklarının engellendiği 57 ülke arasında. Özgürlük endeksinin en çok gerilediği ilk beş ülke; Libya(-33), Nikaragua (-30), Güney Sudan (-30), Tanzanya (-30) ve -29'la Türkiye. 100 üzerinden yapılan puanlamada Türkiye'nin özgürlük endeks değeri 32 puana inerken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) 72 puanla özgür ülkeler arasında! Bu yüzden de iktidar KKTC'yi de Türkiye'ye benzetmeye çalışıyor.

2023 Raporunda, demokrasi ve özgürlüklerin durumunun gözlemlendiği 195 ülkeden 84'ü 'Özgür', 54'ü 'Kısmen Özgür' ve Türkiye'nin de olduğu 57 ülke 'Özgür Olmayan' kategorisinde. Türkiye'deki 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden bu yana siyasi haklar ve sivil özgürlükleri uzun süredir gerilediği belirtilerek, "Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve AKP bu olayı, kilit demokratik kontrol ve dengelerin kaldırılması ve siyasi rakiplerin tasfiye edilmesini haklı çıkarmak için kullandı" ifadelerine yer verildi.

- ✓ Demokratik haklara yönelik kısıtlamaların 2018'den itibaren daha da arttığı vurgulanarak o tarihe kadar 'Kısmen Özgür Ülke' kategorisindeki Türkiye'nin 2018'den beri 'Özgür Olmayan' kategorisine düşürüldüğü belirtildi.

Türkiye'nin bu yıl önemli bir seçime gideceği hatırlatılan raporda, bunun öncesinde hükümetin seçim kanununda değişikliğe gittiği, seçim sonuçlarına gelen itirazları değerlendirecek hakimlerin belirlenmesini kontrol etmeyi hedeflediğine dikkat çekiliyor.

- ✓ Geçen yıl çıkarılan Dezenformasyon Yasasıyla muhalefetin kampanyalarının ve bağımsız medyanın daha fazla baskıya uğrayabileceği endişesi dile getirilerek Türkiye'nin 2023'te özellikle yakından izlenmesi ve incelenmesi gereken ülkeler listesine alındığı kaydedildi.

Ülkemizin yaşadığı ağır deprem yıkımı ve insani felakette bile hemen **Olağanüstü Hal (OHAL) ilan ederek**, deprem bölgesindeki gerçekleri gizleme, insanların sesini duyurmasını engelleme çabasına girişen iktidar; gazetecilere, sosyal medya paylaşımlarına yasak ve gözaltılar, internet kısıtlaması, bant daraltmasıyla **baskı ve sansür zihniyetini bir kez daha gösterdi!**

5. İşsizlik yüzde 9,7 ile yeniden tek haneli rakamlara indi. İşsiz sayısı bir önceki aya göre 166 bin kişi azaldı. Buna karşılık atıl işgücü olarak nitelendirilen geniş tanımlı işsizlik artış göstererek yüzde 22'ye yükseldi. 15-24 yaş arası genç işsizler de yüzde 20'yi aştı!

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ocak ayında resmi işsizlik oranının yüzde 9,7 ile tek haneye indiğini işsiz sayısının ocak ayında bir önceki aya göre 166 bin kişi azalarak 3 milyon 424 bin kişi olduğunu açıkladı. İstihdam edilenlerin sayısı 2023 yılı ocak ayında bir önceki aya göre 354 bin kişi artarak 31 milyon 837 bin kişiye, istihdam oranı ise 0,5 puan artarak yüzde 48,9'a yükseldi. İşgücüne katılma oranı erkeklerde yüzde 72,5 iken kadınlarda bunun yarısız düzeyinde ve yüzde 36,1 olarak gerçekleşti.

- ✓ Ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınların gerek işgücüne katılımında gerekse istihdamda çok gerilerde olması, giderek düşüş yaşanması ülke ekonomisi ve üretimi açısından ciddi bir kayıp.

Ocak ayında genel işsizlikte düşüş yaşandığını duyuran TÜİK, buna karşılık 15-24 yaşı kapsayan genç işsizliğim yüzde 0,5 artışla yüzde 20,2'ye yükseldiğini, 'Atıl işgücü' olarak nitelendirilen geniş tanımlı işsizlerin de 0,6 puan atarak yüzde 21,9'a ulaştığını açıkladı. Dolayısıyla ocak ayında geniş tanımlı işsizlerin toplamı 8 milyon 353 bin kişi oldu.

Diğer yandan TÜİK ocak ayında dar tanımlı işsiz sayısının 166 bin kişi azalarak 3 milyon 424 bine indiğini açıklarken, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nun (İŞKUR) verilerine göre ise ocak ayında işsizlik ödeneği alabilenlerin sayısı 460 binde kaldı. Resmi işsizlerin sadece yüzde 13,5'i işsizlik sigortasından yararlanabilirken, 3 milyonu aşkın işsiz, diğer deyişle resmi işsizlerin yüzde 87'si bu ödemedен yoksun kaldı.

İşsizlik Sigortası Fonu (İSF) ödeneklerinden yararlanma koşullarının ağır olmasından ötürü pek çok işsiz bundan yararlanamıyor. Buna karşılık işverenlere İSF'den yapılan destek, teşvik ve ödemeler katlanarak artıyor.

- ✓ TÜİK'in ocak ayında işsiz sayısının azaldığını, resmi işsizliğin tek haneye indiğini açıklamasına karşılık, 6 Şubat depremi sonrasında bu tablonun oldukça sert şekilde değişeceğini öngörmekteyim.

Deprem yıkımına uğrayan 11 ilde başta esnaf, küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ), sanayi kuruluşları, Organize Sanayi Bölgeleri'ndeki (OSB) işletmeler olmak üzere ağır hasar yaşandı. Pek çok işletme faaliyetine ara vermek, üretimini durdurmak zorunda kaldı. Çalışanlar başka şehirlere göçe yöneldi.

Cumhurbaşkanı kararıyla işten çıkartma yasağı getirilmesine, kısa çalışma ödeneği, günlük destek ödemesi vb. kararlar alınmasına karşılık pek çok işletme çalışanlarını kaybettiği, personeli göç ettiği için faaliyete geçemiyor. İşten çıkartma yasağı ise 'ücretsiz izin' yöntemiyle deliniyor. **Şubat 2023 işsizlik rakamları açıklandığında bu tablonun sonucu olarak işsizlik oranı ve işsiz sayısında oldukça radikal bir yükselişe tanık olacağız!**

6. Kamu bankaları tarafından depremzedelere yönelik olarak başlatılan 'düşük faizli özel ihtiyaç kredisi' kampanyasında, düşük faiz vaadi 72 saatte yüzde 60 artırıldı! Yüzde 0,99 olarak açıklanan faiz oranı üç günde yüzde 1,59'a yükseltildi. Böylece yıllık faiz yüzde 11'den yüzde 20'ye çıkartıldı. Her şeyini kaybeden depremzedelerin daha yüksek faiz borcu altına sokulması kabul edilemez!

Kamu bankalarını kasası gibi kullanan iktidar, müteahhitlere, medya patronlarına milyarlarca liralık, milyonlarca dolarlık krediler akıtırken, vergi borçlarını, faizlerini silerken, kredi borcunu ödemeyenlere yeni yapılandırma fırsatları sunarken, **depremzedelere verilecek ihtiyaç kredilerinin faizini ise 72 saat geçmeden yüzde 60 arttırdı.**

Merkez Bankası, bankalara sağladığı finansmana uyguladığı politika faizini sürekli düşürüyor. Son olarak şubat ayında politika faizi yeniden indirilerek yüzde 8,50 oldu. Üç kamu bankasının depremzedeler için başlattığı 'düşük faizli kredi' kampanyasında ise yüzde 0,99 olarak açıklanan faiz oranı, üç günde yüzde 1,59'a yükseltildi. Böylece depremzedelerin kullanacakları ihtiyaç kredisine ödeyecekleri yıllık faiz yüzde 11,88'den, yüzde 19,8'e çıkararak yaklaşık ikiye katlandı. Yakınlarını, evini, işini, işyerini, işporta tezgahını kaybeden, bir anda hayatı sıfırlanan milyonlarca insanımız için faizle borç ve kredi dışında bir çözüm üretilmediği gibi üretilen bu sözde çözümün faturası da yine ikiye katlanan faizle depremzedelerin üzerine yıkılıyor.

Kamu bankalarının düşük faizli ihtiyaç kredisi için yoğun başvuru olunca önce başvuruların alınması durduruldu. Ardından insanlara internetten, mobil bankacılık üzerinden başvurmaları, kendilerine SMS ile yanıt verileceği söylendi. Ancak aynı anda bankaların internet bankacılığı hizmetleri kapatıldı ve bu yolla başvuru yapılması da engellendi. Nihayet 72 saat sonra internet bankacılığı üzerinden ve şubelerden başvurular yeniden alınmaya başlandığında, ihtiyaç sahiplerine kampanya koşullarının değiştirildiği, faizin yüzde 0,99'dan, yüzde 1,59'a yükseltildiği bildirildi.

- ✓ İktidarın, ekonomi yönetiminin ve kamu bankalarının bu tavrı ve uygulamaları, insanların çaresizliğine karşı duyarsızlık, **bunun görmezden gelinmesi ve istismar edilmesidir!**
- ✓ Sermayesi milletin ödediği vergilerle hazineden sağlanan kamu bankaları, böyle bir dar günde, felaket ortamında afetzedeye destek olmayacak da başka ne zaman olacak?

Ziraat, Halk, Vakıfbank; kuruluş amaçları doğrultusunda kaynaklarını çiftçiye, esnafa, krediye erişemeyen dar gelirliye kullandırması gerekirken tam aksine iktidar müteahhitlerine, yakınlarına, iktidar medyasına akıtıyor. Şimdi de ulusça büyük bir felaket yaşarken, acıları-yaraları sarmaya çabalarken, çaresizlikten fırsat devşirip, üç günce ilan ettikleri faizi, üç gün sonra iki katına çıkartıyor. **Bu yanlıştan dönülmeli devletin-hazinenin-halkın parasını kullanan kamu bankaları, halkın ve depremzedelerin yanında olmalıdır.**

7. Suudi Arabistan Kalkınma Fonu'nun Merkez Bankası'na (MB) 5 milyar dolarlık 'mevduat' yatırmasına ilişkin anlaşma geçen hafta imzalandı. Normalleşme sonrası, Cemal Kaşıkçı dosyasının kapatılmasının ardından yatırılan Suudi mevduatını Kaşıkçı davasından feragat bedeli olarak görmek mümkün. Azerbaycan Devlet Petrol Fonu Sofaz, MB nezdindeki 1 milyar euroluk mevduat hesabının vadesini uzattı.

Merkez Bankası'nın (MB) eksideki rezervlerinin erimeye devam etmesine karşılık son dönemde Rusya, Çin, Katar, BAE ile swap anlaşmaları yaparak günü kurtarmaya çalışan ekonomi yönetimi, geçen hafta Suudi Arabistan Kalkınma Fonu ile mevduat anlaşması yaptı. İmzalanan anlaşmayla Suudi fonu MB'ye 5 milyar dolarlık mevduat yatırdı.

Yaklaşık beş aydan bu yana devam eden müzakereler sonrasında varılan anlaşmayla MB nezdinde açılan mevduat hesabına yatırılan 5 milyar doların vadesi, faizi, diğer şartları açıklanmadığı için bilinmiyor. MB nezdindeki depo hesaplarında tutulan bu tür mevduatlar, bilançoda 'yurtdışı bankalar' kaleminde 'yükümlülükler ve varlıklar' olarak yer alıyor.

İstanbul'daki Suudi Başkonsolosluğunda katledilen gazeteci Cemal Kaşıkçı cinayetiyle gerilen ikili ilişkilerde Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan, Türkiye'nin elinde ses kayıtları ve belgeler olduğunu belirterek Suudi Veliyaht Prensi Muhammed bin Selman'ı (MbS) cinayet emrini vermekle suçluyordu. Sonrasında başlatılan normalleşme süreciyle, Kaşıkçı davası kapatıldı ve dosya Suudilere verildi. Suudi fonundan gelen 5 milyar dolarlık mevduatı '**Kaşıkçı Dosyasını kapatma**' bedeli olarak görebiliriz. Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati ise Suudi Arabistan Kalkınma Fonu tarafından MB'ye 5 milyar dolar mevduat yatırılmasının Suudi Arabistan yönetiminin Türk ekonomisine olan güvenini gösterdiğini savunuyor.

- ✓ MB'nin Çin ile 6 milyar dolar, Katar ile 15 milyar dolar, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile 5 milyar dolar ve Güney Kore ile de 2 milyar dolar olmak üzere toplam 28 milyar dolar karşılığı swap anlaşması bulunuyor.

Swap anlaşmaları iki ülkenin ulusal paralarıyla merkez bankaları nezdinde karşılıklı tuttukları paralardan oluşurken, depo hesabına mevduat yatırılması yöntemi doğrudan bu paranın rezervleri güçlendirmeye, piyasalara ve kurlara olası müdahalelerde kullanılmasına olanak sağlıyor. Dolayısıyla MB rezervlerinde bir artış gözlenmesi, kurları baskılama amaçlı müdahalelerde bu paranın kullanılması söz konusu olabilir.

Rusya'nın Akkuyu Nükleer Güç Santrali (ANGS) için kullanılacak 15 milyar dolarlık yatırım tutarının 5 milyar dolarını erken göndermesi yanında Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev de iktidara örtülü seçim desteğini Azeri Devlet Petrol Fonu (SOFAZ) üzerinden devreye koydu. SOFAZ'ın Suudiler gibi MB nezdinde, depo hesabında tuttuğu 1 milyar euro tutarındaki mevduatın vadesi de kısa süre önce yeniden uzatıldı. **Tüm bu adımlar, iktidara seçim amaçlı parasal-finansal dış desteklerin göstergesidir!**

8. Gübre ve mazot desteği ödemeleriyle ilgili uygulamada tam bir kaos ve kargaşa yaşanırken, desteğin 70 ilde aynı, deprem bölgesindeki 11 ilde ise nakdi olarak ödenmesi mağduriyetleri zirveye çıkarttı. Deprem bölgesindeki üreticilerin hesaplarına yatırılan nakit ödemeler, elektrik şirketleri tarafından bloke edilerek elektrik faturalarına kesilirken, sulama bedelleri için de hesaplara bloke konulmasıyla depremzede çiftçi ve üretici daha ağır mağduriyetler yaşıyor!

2022 yılına ait tarımsal destek ödemelerinin yapılmasına geçen haftadan itibaren başlandı. Toplam tutarı 13 milyar 836 milyon TL olan destek ödemelerinin **12,5 milyar liralık kısmı mazot ve gübre desteğinden oluşuyor.**

Tarım ve Orman Bakanlığı, 2022 mazot ve gübre desteklerinin aynı olarak yapılacağını açıklamıştı. Buna göre mazotun il ve ilçelerde belirlenecek akaryakıt istasyonlarından alınması, gübrenin ise Tarım Kredi Kooperatifleri şubelerinden alınması koşulu getirildi. Üretici adına Ziraat Bankasında açılan hesaplara yatırılan destek paraları, üreticinin bu yerlerden yapacağı alımlar için banka tarafından ödenecek. Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) ve üreticiler aynı ödeme uygulamasına tepki gösterirken, çoğu Tarım Kredi Kooperatifi şubesinde yeterli gübre bulunamadığını, bir veya iki akaryakıt istasyonundan mazot almanın mecburi kılınmasının sıkıntı yarattığını belirterek nakdi ödemeye dönülmesini istiyorlardı. Ancak iktidar, bu yanlıştan geri adım atmadı.

6 Şubat depreminden sonra bu kez deprem bölgesindeki 11 ilde ödemelerin nakit olarak yapılması diğer 70 ilde aynı ödeme uygulamasının devam etmesi kararlaştırıldı. 24 Şubat'ta ülke genelinde 2 milyon 167 bin 958 üreticiye toplamda 12 milyar 508 milyon lira gübre ve mazot desteği ödemesi yapıldı. Bunun 2 milyar 861 milyon lirasının depremde büyük zarar gören 11 ildeki 310 bin 472 çiftçiye nakit olarak ödendiği, bu çiftçilerin hesaplarına yatırılan parayı nakit olarak çekebileceği, başka ihtiyaçları için de kullanabileceği ifade edildi. Deprem bölgesi dışındaki 70 ilde ise 1 milyon 866 bin 486 çiftçinin hesabına 9 milyar 647 milyon lira gübre ve mazot desteği yatırıldığı duyurulurken, üreticiler bu parayı çekemeyecek. Başka ihtiyaçlarında kullanamayacak. Bu parayla sadece Ziraat Bankası'nın anlaşmalı olduğu akaryakıt istasyonlarından ve Tarım Kredi Kooperatifi bayilerinden aynı olarak gübre ve mazot alabilecek.

Deprem bölgesindeki tablo ise çok daha vahim. TZOB ve bölgedeki üreticilerden çoğu, hesaplara yatırılan destek paralarının gecikmiş elektrik ve sulama faturaları nedeniyle enerji şirketleri tarafından bloke edildiğini, destek parasından öncelikle elektrik-sulama faturalarının kesildiğini belirterek, yatırılan nakit parayı kullanamamaktan şikayetçiler.

Oysa bakanlık bu ödemelerin bloke edilemeyeceğini, hiçbir kesinti yapılamayacağını duyursa, Ziraat Bankası'nı uyarsa, milyonlarca çiftçi, üretici bir yıldır bekledikleri bu destek ödemesini tam olarak alabilecekti. **Bu da deprem bölgesi başta olmak üzere ülke genelinde milyonlarca üreticiyi mağdur eden 'öngörüsüz ve basiretsiz yönetimin' bir başka sonucudur!**

9. Rusya'nın aracılığıyla Türkiye-Suriye arasında başlatılan normalleşme müzakerelerinde, Dışişleri Bakan Yardımcılarının bir araya gelmesi beklenirken, Esad'ın ısrarı ve İran'ın devreye girmesiyle müzakereler 'dörtlü formata' dönüştü ve müzakerelerde İran'ın da yer alacağı açıklandı. Geçen hafta Ankara'ya gelen İran Dışişleri Bakanı Abdullahiyan'ın 'İransız Suriye masası kurulamayacağı' mesajını Türkiye'ye ilettiği, Rusya ve Şam yönetiminin iktidarı ikna ettiği anlaşılıyor.

Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan'ın Rusya Devlet Başkanı Putin'in Suriye ile normalleşme için arabulucu olması talebini dile getirmesinin ardından Moskova'da önce savunma bakanları ve istihbarat başkanları arasında başlatılan üçlü formattaki Rusya-Suriye-Türkiye müzakerelerinde, şubat ayında Dışişleri Bakanlarının yine Rusya aracılığıyla bir araya gelerek CB Erdoğan ile Esad arasında liderler zirvesine zemin hazırlayacakları açıklanmıştı.

Suriye Devlet Başkanı Esad ise CB Erdoğan ile bir araya gelmek için başta TSK'nın Suriye topraklarından tümüyle çekilmesi, İdlib'in ve TSK kontrolündeki yerlerin Suriye ordusuna devredilmesi, Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) ve Suriye Milli Ordusu (SMO) gibi yapılanmalara desteğin sonlandırılması şartlarını öne sürdü. Esad ayrıca liderler zirvesinin Putin'in katılımıyla üçlü olarak yapılmasını istedi.

Rusya, Türkiye, Suriye Dışişleri Bakanları buluşması gerçekleşmedi. Liderler zirvesi hazırlıkları da kesintiye uğradı. Türkiye'nin normalleşme girişimlerine karşın Şam yönetiminin CB Erdoğan iktidarına güvenmediği, bu nedenle Rusya'nın yanı sıra İran'ın da masada olmasını istediği yönünde haberler Rus ve Suriye medyasında yer aldı. Esad yönetimi masada İran'a da yer açılması, Türkiye'ye karşı bir denge oluşturulması görüşünde. İktidar bu taleplere direnmeye çalıştı. Şubat ayında Suriye ve Rusya Dışişleri Bakanları ile üçlü buluşma öncesinde Washington'a giderek ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken ile bir araya gelen Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun dönüşü sonrasında Rusya ve Suriye Dışişleri Bakanlarıyla üçlü buluşmanın gerçekleşmesinin ardında İran'ın olduğunu öngörmek olanaklı. ABD Suriye ile normalleşme masasında İran'ın yer almasına karşı çıkarken, Rusya ve Şam yönetimi buna olumlu bakıyor.

Türkiye-Suriye normalleşmesinde İran'ın da yer almak istemesine gösterilen direnç, geçen hafta İran Dışişleri Bakanı'nın Ankara ziyareti ile kırıldı. Mevlüt Çavuşoğlu, Abdullahiyan ile görüşme sonrası düzenlenen ortak basın toplantısında, üçlü formattan (Türkiye-Suriye-Rusya) dörtlü formata geçilmesinin kararlaştırıldığını Moskova'daki normalleşme müzakerelerinde İran'ın da yer alacağını açıkladı. Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, 2 ay önce İran'ın Astana'da olduğu gibi masaya dahil olma isteğini ilettiğini, yürütülen müzakereler sonunda Türkiye açısından bu konuda bir mahzur görülmediğini söyledi. İranlı Bakan da Türkiye-Suriye arasındaki süreçte 'kolaylaştırıcı' olmak istediklerini ifade etti.

Gelinen aşamada, 'normalleşme masasında' İran'ın Suriye'nin yanında yer alacağını, iktidarın Rusya-İran-Şam yönetimi tarafından bu konuda 'ikna edildiğini', **ancak ABD'nin bundan hoşnut olmayacağını öngörebiliriz.**

10. ABD Genelkurmay Başkanı Mark Milley'in Suriye'de PYD-YPG-SDG kontrolündeki bölgedeki ABD askerlerini ziyareti ve ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin'in bölge ülkelerini kapsayan Ortadoğu turundaki temasları ve açıklamaları ABD'nin bölgede yeni hamlelere hazırlandığını gösteriyor!

ABD Genelkurmay Başkanı Mark Milley geçen hafta Suriye'nin kuzeyinde, PYD-YPG-SDG kontrolünde bölgede görev yapan ABD askerlerini ziyaret etti. ABD destekli YPG-SDG güçlerinin yer aldığı bölgeye yapılan ziyaret Türkiye'nin tepkisine neden oldu. Türkiye'nin terör örgütü olarak nitelendirdiği bu örgütlerin yer aldığı bölgeye yapılan ziyaret, YPG-SDG'ye destek mesajı olarak değerlendirildi.

ABD Savunma Bakanlığı ise Genelkurmay Başkanının ziyareti sırasında PYD-YPG-SDG ile herhangi bir temasta bulunulmadığını belirterek bölgedeki Amerikan askeri unsurlarıyla görüşüldüğünü açıkladı. Buna karşılık Kuzey Suriye'de sayısı 900 olarak açıklanan ABD askerlerinin çekilmeyeceği, görevlerine devam edecekleri belirtildi. Suriye yönetimi ABD Genelkurmay Başkanının ziyaretine sert tepki göstererek protesto etti. Devlet Başkanı Esad yaptığı açıklamada bu ziyaretin Suriye'nin egemenliğinin ihlali anlamına geldiğini, Amerikan askerlerinin derhal Suriye topraklarından çekilmesi gerektiğini duyurdu.

ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin ise Ortadoğu turu sırasında Irak'ı da ziyaret ederek buradaki Amerikan güçleriyle bir araya geldi. ABD Savunma Bakanı, Irak'taki 2500 kişilik ABD askeri gücünün geri çekilmesinin düşünülmediğini, Irak'ta kalmaya ve görevlerine devam edeceklerini dile getirdi. ABD Kongresinde Suriye ve Irak'taki Amerikan askerlerinin geri çekilmesini içeren karar tasarısı da geçen hafta reddedildi.

- ✓ ABD Genelkurmay Başkanı ve Savunma Bakanının aynı günlerde Suriye ve Irak'ı ziyaret etmeleri, buradaki Amerikan güçlerinin geri çekilmeyeceğini ifade etmeleri, daha önce bölgeden çekileceği, ağırlığı Çin ile Pasifik bölgesindeki rekabete ve Güneydoğu Asya'ya vereceği öngörülen ABD'nin yeni bir stratejiye yöneldiğini, petrol bölgesini boş bırakmayacağını gösteriyor.

İran ile Suudi Arabistan arasında yıllardır kesilmiş olan diplomatik, siyasi ve ekonomik ilişkilerin, Çin'in aracılığında Pekin'de yapılan müzakerelerle, anlaşmayla sonuçlanması bölgedeki dengeleri önemli ölçüde etkileyecek. Aynı zamanda petrol üreticisi olan bölgenin en büyük Şii ve Sünni iki devletinin Çin'in girişimiyle uzlaşarak yeni bir sayfa açmaları, Pasifik'te ABD ile rekabet halindeki Çin'in Ortadoğu ve Körfez bölgesindeki etkinliğinin artması açısından oldukça kritik bir gelişme!

Her iki ziyareti aynı zamanda Suriye ve Irak ile sınır komşusu olan, askeri ve güvenlik sorunları bulunan, Suriye ile normalleşme çabasına girişen Türkiye açısından da değerlendirmek gerek. ABD'nin Suriye ve Irak'ta asker bulundurmaya devam etme kararı, Irak'ta PKK, Suriye'de PYD-YPG-SDG'ye desteğinin süreceğini gösteriyor. **Önümüzdeki dönemin ABD-Türkiye ilişkileri ve Türkiye'nin Irak-Suriye politikaları açısından yeni gelişmelere sahne olmasını bekleyebiliriz!**